Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-01-16

LS 2017-1157

Regionstyrelsen

Motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) har lämnat en motion om att landstinget ska resa ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Regionrådsberedningens motivering

Konstnärlig gestaltning inom Region Stockholm ska berika våra vårdmiljöer och riktas till sjukhus eller annan vårdverksamhet som bedrivs i regionen. Region Stockholm ska särskilt prioritera sjukvård för barn och unga. I regionens budget för 2019 framgår att barn och unga är den viktigaste målgruppen för kultur i regionen. En särskild satsning som regionen har arbetat med de senaste åren tillför ny konst till regionens eftersatta vårdmiljöer. Ett arbete som görs i samarbete med SLSO och främst riktar sig till barnsjukvården. Särskilda satsningar inom området för konstnärlig gestaltning görs för nuvarande inom Barn och ungdomspsykiatrin (BUP).

Regionens beslut att bruka den konstnärliga gestaltningen som medel för att utveckla goda vårdmiljöer är ett fokus vi bör behålla. Att upprätta ett enskilt minnesmärke över en person såsom Karl Grunewald och dennes gärning blir därmed problematiskt ur flera perspektiv. Främst eftersom det avviker från det fokus regionen har valt att ha kring den konstnärliga

gestaltning som upprättas. Att välja en enskild person och dess gärning utan en utgångspunkt i de kriterier som regionen upprättat kan ses som problematiskt.

Utifrån detta kan man även ifrågasätta varför just Karl Grunewald och dennes gärning särskilt ska uppskattas till förmån för andra betydelsefulla personer. Det är mycket svårt att utan en utgångspunkt i generella kriterier fatta beslut om att just Karl Grunewald och dennes gärning särskild ska uppskattas med ett minnesmärke.

Utöver detta kan man även ifrågasätta värdet av att upprätta ännu ett minnesmärke över manliga personer som bidragit till god samhällsutveckling. Ur ett historiskt perspektiv finns det en hel del kompensation att komma ikapp gällande en jämställd utveckling av vilka minnesmärken som upprättas.

Karl Grunewalds arbete för de intellektuellt funktionsnedsatta är något som bör uppmärksammas. Regionen ser däremot andra forum som mer lämpliga för ett sådant uppmärksammande. Fokus bör i enlighet med de beslut som tagits behållas på att främja goda vårdmiljöer för regionens patienter och personal.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:44
Kulturnämndens protokollsutdrag den 23 maj 2018
Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 18 april 2018

Irene Svenonius

Anna Starbrink

Gustaf Drougge

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-12-14

LS 2017-1157

Regionstyrelsen

Motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning

Ärendebeskrivning
Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) har lämnat en motion om att landstinget ska resa ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2017:44
Kulturnämndens protokollsutdrag den 23 maj 2018
Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande den 18 april 2018

Förslag till beslut
Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i landstingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Förvaltningens förslag och motivering
Sammanfattning
Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) har lämnat en motion om att uppdra till kulturnämnden utreda former och plats för ett minnesmärke i eller i anslutning till landstingshuset över Karl Grunewalds gärning. Förvaltningen pekar istället på möjligheten att namnge rum i t ex vårdlokaler efter betydelsefulla personer. Detta är dock något som de enskilda vårdverksamheterna eller organisationerna ansvarar för. Förvaltningen föreslår att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) har lämnat en motion om att Kulturnämnden ska ges i uppdrag att utreda former och plats för ett minnesmärke i eller i anslutning till landstingshuset över Karl Grunewalds gärning för personer med utvecklingsstörning.

Överväganden
Konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer och på arbetsplatser bidrar till ökat välbefinnande och trivsel hos medborgare, arbetstagare, patienter och kunder. Region Stockholm har höga ambitioner, såväl för konstnärlig gestaltning vid ny- och ombyggnation av vårdlokaler som för kulturaktiviteter i vården och i kollektivtrafiken. Enligt Mål och budget 2018, LS 2017-0452, ska den konstnärliga gestaltningen framförallt riktas mot vårdmiljöer med särskild inriktning mot barn och unga.

Såväl motionärerna som kulturnämnden pekar på de viktiga insatser Karl Grunewald bidragit med som svensk barnpsykiater, professor och statstjänsteman.

Kulturnämnden lyfter emellertid också fram det problematiska med ett minnesmärke över en enskild person utan att kriterier för valet tydliggjorts. Detta reser frågor om varför inte förtjänstfulla gärningar av andra personer uppmärksammas med minnesmärke. Kulturnämnden pekar i sitt yttrande på en annan möjlighet som är vanlig, nämligen att namnge rum i t ex vårdlokaler efter betydelsefulla personer. Detta är dock något som de enskilda vårdverksamheterna eller organisationerna ansvarar för. Mot denna bakgrund instämmer förvaltningen i kulturnämndens bedömning och föreslår att motionen om att utreda former och plats i anslutning till Landstingshuset för ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet har inte några ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef Ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Kulturnämnden

Godkänd av Malin Frenning, 2018-12-14

MOTION
2017-09-12

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -09- 12
Dnr LS 2017-1157

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

2017:44

Motion av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning.

Karl Grunewald, född 5 april 1921 i Oskarström, Hallands län, död 15 juni 2016, var svensk barnpsykiater, professor, verksam vid Socialstyrelsen 1961–86 som överinspektör, medicinalråd och chef för byrån för handikappfrågor.

Han var ledamot vid direktionen för Allmänna Barnhuset 1962-1988, expert i statliga kommittéer och utredningar, ledamot av WHO: s expertkommitté 1968–1983, ordförande i Riksförbundet Hem och Skola 1972–1976 och ledamot av LL-stiftelsen från 1987. Grunewald blev medicine hedersdoktor vid Lunds universitet 1985. Han skrev skrifter i psykologi och psykiatri samt var huvudredaktör för tidskriften Psykisk utvecklingshämning 1962-1987. Karl Grunewalds bok från 2008 ”Från idiot till medborgare. De utvecklingsstördas historia” är ett unikt dokument.1967 års lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda var ny när det nya storlandstinget i Stockholms län tog över ansvaret för omsorgerna Grunewald var en förgrundsgestalt i arbetet på att skapa ett Sverige där alla likas värde accepteras. Han var den drivande kraften bakom den förändrade synen på barn och vuxna med utvecklingsstörning under 1900-talets andra hälft. Genom sitt arbete bidrog han till omvandlingen från anstaltsvård till social service. Under hela sitt liv arbetade han för att ge personer med utvecklingsstörning en värdig tillvaro och ett pedagogiskt stöd för att utveckla deras förmågor.

Karl Grunewalds gärning för personer med utvecklingsstörning kan knappast överskattas. Hans insatser bidrog verksamt till att de tidigare institutionerna för personer med intellektuella funktionshinder numera har slopats till förmån för samhällets insatser på ett värdigt plan. Vi anser att landstinget bör erinra om hans insatser genom ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning på någon lämplig plats i eller utanför Landstingshuset.

Vi föreslår därför

Att Kulturnämnden får i uppdrag att utreda former och plats för ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning för personer med utvecklingsstörning i eller i anslutning till Landstingshuset.

Stockholm den 12 september 2017

Kerstin Mannerquist (S)

Lars Grönwall (S)

Stockholms läns landsting

Kulturnämnden

PROTOKOLL
2018-05-23

§ 50

2017/924 Yttrande - Remiss Motion 2017:44 om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning

Kulturförvaltningen föreslog kulturnämnden besluta

att till landstingsstyrelsen yttra sig över motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning, i enlighet med kulturförvaltningens förslag till yttrande.

att omedelbart justera beslutet.

Yrkande
Ordföranden yrkar bifall till kulturförvaltningens förslag till yttrande.
Robert Johansson (S) yrkar bifall till motionens förslag till beslut.

Proposition
Ordföranden frågar på vart och ett av de framförda förslagen och finner att nämnden bifallit ordförandens förslag.

Beslut
Kulturnämnden beslutade enligt förvaltningens förslag.

Reservation
Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Kulturförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Avdelningen för konst

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-04-18

Diarienummer:
KN 2017/924

Handläggare:
Elisabeth Wengström

Tjänsteutlåtande: Yttrande över motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning

Ärendebeskrivning

Kulturnämnden har begärts att yttra sig över motion gällande förslaget att utreda former och plats för ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning för personer med utvecklingsstörning i eller i anslutning till Landstingshuset.

Beslutsunderlag

Motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning.

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår kulturnämnden besluta

att till landstingsstyrelsen yttra sig över motion 2017:44 av Kerstin Mannerquist (S) och Lars Grönwall (S) om ett minnesmärke över Karl Grunewalds gärning, i enlighet med kulturförvaltningens förslag till yttrande.

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering

Sammanfattning

Förvaltningens förslag till yttrande är utformat utifrån de förutsättningar som f.n. gäller för kulturnämndens verksamhet i form av reglemente, uppdrag från landstingsfullmäktige och verksamhetsplan fastställd av kulturnämnden.

När det gäller konstnärlig offentlig gestaltning riktas denna till sjukhus och andra vårdverksamheter som bedrivs i länet. Prioriterat är sjukvård för barn

Bilagor:

och unga vuxna. Det innebär att de resurser som finns tillgängliga ska komma patienter och personal till godo.

Ett minnesmärke av en enskild person såsom Karl Grunewald och dennes gärning kan därför inte sägas omfattas av detta fokus.

Utöver detta kan ett minnesmärke över en enskild person öppna för frågeställningar kring varför just dennes gärning och inte andras betydelsefulla gärningar skulle uppmärksammas på detta vis.

Kulturförvaltningen föreslår därför att motionen om att utreda former och plats för ett minnesmärke avslås.

Överväganden

Landstingets fokus och arbete med konstnärliga gestaltningar i offentlig miljö är kopplad till de många ny- och ombyggnationer som pågår inom länets sjukhus. Under de senaste åren har kulturnämnden gjort en särskild satsning på ny konst till eftersatta vårdmiljöer. I kulturnämndens budget för 2018 framgår vidare att barn och unga är den viktigaste målgruppen för kulturpolitiken.

Arbetet med eftersatta vårdmiljöer görs i samverkan med Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) riktas i första hand till barnsjukvård. För närvarande görs en satsning på att skapa värdiga vårdmiljöer inom Barn och ungdomspsykiatrin (BUP). Det innebär att de resurser som finns tillgängliga ska komma patienter och personal till godo.

Karl Grunewald var en svensk barnpsykiater och professor som under sin livsgärning gjorde mycket för att ge personer med psykisk utvecklingsstörning en värdig tillvaro. Han var en av de drivande krafterna bakom 1900-talets omvandling från anstaltsvård till familjevård, daglig verksamhet och gruppbostäder. Hans tankar och arbete för detta beskrivs i boken *Från idiot till medborgare. De utvecklingsstördas historia* (2018). Karl Grunewald var också under flera decennier verksam vid Socialstyrelsen som överinspektör, medicinalvård och chef för byrån för handikappfrågor. Han avled 2016, 95 år gammal.

Ett minnesmärke över en enskild person såsom Karl Grunewald och dennes gärning är dock problematisk att genomföra. Inte minst eftersom det finns fler enskilda och betydelsefulla personer som skulle kunna komma ifråga för eventuella minnesmärken. Detta ställer i sin tur krav på landstinget att tydliggöra kriterier för varför exempelvis en viss läkare/professor prioriteras framför en annan, vilket i sig kan vara komplext.

En enklare form av minnesmärken är att uppkalla exempelvis olika lokaler/rum efter betydelsefulla personer. Men detta blir i så fall en fråga för enskilda vårdverksamheter eller organisationer.

Kulturförvaltningen föreslår därför att motionen om att utreda former och plats för ett minnesmärke avslås.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet ger inga övriga ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2017-2021 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.